

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВОЄННИЙ ЧАС

Тетяна ФЛАТ

зав. кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук Дніпровського державного медичного університету

Мирослава СИДОРА

викладачка кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук Дніпровського державного медичного університету

Олена ЗАПОРОЖЕЦЬ

викладачка кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук Дніпровського державного медичного університету

Вступ. Навчальний процес під час воєнного стану потребує від усіх учасників освітнього процесу активної роботи щодо вирішення ряду труднощів та проблем, пов'язаних з організаційно-методичним, безпековим, психологічним аспектами навчання. У нестабільних, мінливих умовах сьогодення необхідно оперативно й систематично аналізувати й знаходити оптимальні рішення для забезпечення якісної та безперервної освіти, оскільки зволікання та невчасне реагування на сучасні виклики негативно впливає як на загальноосвітній рівень, так і рівень професійної компетентності українців.

Актуальним завданням на цей час є аналіз практичного досвіду ведення навчального процесу в умовах воєнного стану, визначення першочергових проблем та розробка способів їх вирішення. Метою роботи є визначення основних аспектів педагогічної діяльності, які потребують нових підходів у воєнний час.

Автори інформаційно-аналітичного збірника «Освіта України в умовах воєнного стану» справедливо наголошують, що «епідемія COVID-19 та наступний перехід у період воєнного стану зумовили серйозні виклики забезпеченню якості української освіти [1].

Перехід на онлайн-навчання, викликаний пандемією, спонукав освітян до розробки нових методик, початково-методичного контенту, освоєння технічних можливостей та засобів, які пропонують інтернет-програми та онлайн-платформи. Публікації наукових, методичних, навчально-практичних статей, присвячених темі дистанційного навчання, курси, тренінги дозволяють збагачувати педагогічну майстерність, використовувати сучасні методики, удосконалювати навчальний процес.

З початком війни виникають труднощі психологічного характеру, адже український народ перебуває в стані постійного нервового напруження, що викликано цілим спектром емоцій: тривога, співчуття, гнів, страх, відчай, розгубленість, паніка. Реалії нашого часу - це вибухи, постійні сигнали тривоги, відключення електроенергії, води, відсутність інтернету, мобільного зв'язку, що відбивається на емоційному стані кожної людини. Тож у відносинах «викладач-студент» серед різних рівнів взаємодії: пізнавальному, мотиваційному, емоційному, поведінковому – чи не найважливішим на тепер є емоційний компонент, який відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні повноцінного та ефективного навчального процесу. Викладач має бути уважним до психологічного стану студента, гнучким у виборі прийомів та методів навчання, стилю поведінки, володіти навичками надання психологічної допомоги, користуватись широким спектром індивідуальних підходів вміти підтримати, заспокоїти, розрадити.

На цей час в Україні функціонує багато психологічних служб, проводяться семінари, тренінги, на меті яких є як надання допомоги учасникам освітнього процесу, так і навчання практичних навичок допомоги. Зокрема, проєкт «Екосистема психологічної допомоги у сфері освіти» в рамках Національної програми психічного здоров'я та психосоціальної підтримки за ініціативи Першої леді України Олени Зеленської надає можливість освітянам, шкільним психологам, учням, студентам та їхнім батькам безкоштовно отримати такі навички. Автори цього проєкту стверджують, що в умовах воєнного стану змінюються пріоритети навчального процесу й на перше місце виходить саме психологічна складова [2]. Забезпечення стабільного емоційного фону, психологічна підтримка, вміння працювати з різними реакціями на стрес є необхідним елементом будь-якої форми навчання.

На сьогодні одним з ключових видів навчання стала самостійна робота студентів, що зумовлено рядом чинників, зокрема: особливостями онлайн-навчання, неможливістю проводити повноцінні за часом заняття через повітряні тривоги, відключення світла, погану

роботу інтернету. Як зазначають Курята О.В. та співавтори, «правильно організований процес самостійної роботи заохочує студентів-медиків до її якісного виконання та є вагомим мотивуючим фактором до подальшого професійного розвитку. Самостійну роботу студентів-медиків необхідно розглядати як один з необхідних етапів підготовки сучасного лікаря. Впровадження в освітній процес новітніх інформаційних технологій та самостійних наукових проектів приводить до покращення результативності та формує нові професійні компетенції в майбутніх лікарів» [3]. Формування навичок самостійної роботи, зокрема в студентів I курсів, які перебувають на перехідному етапі адаптації до вимог вищої школи, є одним з першочергових завдань викладача, оскільки закладені підвалини вмінь самостійно проводити пошук, опрацьовувати, аналізувати, узагальнювати інформацію необхідні медику й під час навчання, й в професійній діяльності.

Запорукою успішної та якісної самостійної роботи є, у першу чергу, організаційно-методична діяльність викладача як модератора навчального процесу, яка полягає в забезпеченні навчально-методичного контенту, чіткого дотримання графіку навчального процесу, швидкому реагуванні на будь-які зміни; важливими є постійний зворотній зв'язок зі студентами, який забезпечує вирішення оперативних організаційних та навчальних задач; чіткість, ясність та мотивованість вимог, іноді їх неодноразове пояснення з огляду на розгубленість, емоційну нестабільність студентів; систематичність та прозорість контролю знань і вмінь студентів.

Висновки. Виклики, які ставить перед народом України загарбницька війна, розв'язана росією, торкаються всіх без винятку сфер життя, докорінним чином змінюють їх функціонування, потребують нових підходів до вирішення проблем і задач воєнного часу. Забезпечення якісної освіти за будь-яких соціально-політичних умов та обставин є першочерговим завданням, виконання якого є основою для підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Необхідними заходами для забезпечення безперервного та якісного навчального процесу в умовах воєнного стану є:

- технічна та психологічна підготовка професорського-викладацького складу;
- надання емоційної та інформаційної підтримки здобувачам освіти;
- технічно доступне та достатнє навчально-методичне забезпечення;
- постійний зворотній зв'язок зі студентами, який забезпечує вирішення оперативних організаційних та навчальних задач;
- чіткість, ясність та аргументованість вимог;
- систематичність та прозорість контролю знань і вмінь студентів;
- підтримка на державному рівні діяльності навчальних закладів та педагогічних працівників.

Література

1. Освіта України в умовах воєнного стану. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencija/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Nauk-metod.zbirnyk-Osv.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu-%20Innovatsiyta.proyektna.diyalnist.pdf>
2. Екосистема психологічної допомоги у сфері освіти. URL: <https://www.mentalhelp.in.ua/#:~:text=>
3. Курята О.В., Карапетян К.Г., Фролова Є.О., Кушнір Ю.С. Роль самостійної роботи студентів у формуванні професійних компетенцій у майбутніх лікарів. *Медичні перспективи. Науковий журнал ДЗ «Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров'я України»*. Дніпро, 2020. Том XXV. №2. С.25-30
4. Будзяк О. С., Будзяк В. М. Досвід проведення лекційних занять із дисциплін кримінально-правового циклу для здобувачів вищої юридичної освіти в умовах воєнного стану в Україні *Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації*, 3 травня – 13 червня 2022 року. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С.45-49.